

Länsstyrelsen
Örebro län
Naturvård
Sture Marklund

BESLUT
Datum
1998.12.11

Vår beteckning
231-01348-98

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Utnäset i Askersunds kommun.

BESLUT

Det område som utgöres av del av fastigheten Algrenamarken 1:15 i Askersunds kommun och som framgår av bifogade utdrag ur fastighetskartan skall av skäl, som närmare anges i detta beslut, särskilt skyddas och vårdas på grund av dess betydelse för kännedomen om landets natur. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) området som naturreservat.

Ändamålet med reservatet skall vara att för kännedomen om landets natur i väsentligen orört skick bevara ett kust- och skärgårdsområde med naturskogar av lång kontinuitet. Reservatet är avsett att utgöra ett område för tillflykt och möjlighet till spridning av arter som trängts tillbaka av det moderna skogsbruket med korta intervaller.

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden
2. anordna upplag

3. anlägga väg eller stig annat än i enlighet med fastställd skötselplan
4. dra fram mark- eller luftledning
5. uppföra byggnad eller annan anläggning
6. bedriva avverkning eller röjning av något slag, så eller plantera skogsplantor, samla ihop, föra bort eller bränna vindfällan eller andra döda träd eller träddelar, i annan utsträckning än vad som framgår av fastställd skötselplan
7. bedriva jakt efter annat än älg och rådjur. Inga inskränkningar i jakten träder i kraft förrän den 1 juli år 2000
8. uppföra jakttorn, utföra siktröjningar, eller transportera ut fällt vilt med motordrivna hjälpmedel. Förbudet under punkt 8 gäller från den 1 juli år 2000

Föreskrifter nedan under punkt C, gällande allmänheten, gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. göra åverkan på markytan
2. störa djurlivet
3. plocka blommor, lavar och vedlevande svampar eller på annat sätt genom plockning eller uppgrävning skada växtligheten
4. utföra ristningar på torrträd eller bark eller att skada lågor
5. göra upp eld annat än på plats anvisad i skötselplan
6. tälta
7. framföra motordrivet fordon eller cykla
8. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning
9. anordna orienteringskontroller eller snitslade spår

Utan länsstyrelsens tillstånd skall det vidare vara förbjudet att

1. bedriva insamling av insekter eller andra evertebrater

D. Bestämmelser enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Syftet med skötseln av reservatet skall vara att låta vegetationen få utvecklas fritt mot urskogskaraktär. Risken för slitage och annan skada på naturen skall minskas genom åtgärder som vägleder besökare inom området.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa till beslutet fogad skötselplan, daterad 1998.07.10.
3. Utmärkning av reservatet skall ske i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar (SIS 03 1522).
4. Naturvårdsförvaltare är länsstyrelsen.
5. Vid den praktiska förvaltningen skall samråd ske med länsstyrelsen i frågor som inte regleras i skötselplanen eller annars är av rutinkaraktär.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Utnäsets naturvärden uppmärksammades vid länsstyrelsens inventering av Vätterns öar och stränder och bedömdes i länsstyrelsens naturvårdsöversikt från 1984 ha högsta naturvärde. Området är av riksintresse för naturvård enligt naturresurslagens 2 kap 6 § och har fått sin slutliga avgränsning i översiktsplanen för Askersunds kommun. Området är vidare upptaget i EU-s Natura-2000 förteckning över områden som är skyddade eller av landet ifråga utlovats naturskyddsförordnande.

I samband med diskussionerna om Natura 2000 aktualiserades skyddsbehovet av Utnäset och naturvårdsverket och sedermera regeringen beslutade 1997 att området skulle inkluderas i Natura-2000 och att området således skulle ges skydd som naturreservat. Ärendet hade dessförinnan varit föremål för överläggningar med länsstyrelsen i Skaraborgs län, med markägaren AssiDomän och med kommunen

Som en följd av regeringens beslut lade länsstyrelsen under hösten 1997 ut uppdrag om förhandling med AssiDomän om köp av området för naturreservatsbildning.

Länsstyrelsen har sedan under vintern 97-98 utarbetat förslag till föreskrifter och skötselplan för reservatet. I samband med detta arbete togs kontakt med Fastighetsverket för att utröna möjligheterna av en samordnad lösning av parkeringsplats för hytteområdet och naturreservatet. En överenskommelse om detta träffades sommaren 1998.

Förslaget har remitterats under våren 1998 varvid reservatsbildningen i samtliga fall tillstyrkts och synpunkterna i tillämpliga fall inarbetats. Förhandlingen med AssiDomän slutfördes under hösten 1998 varvid området överfördes till naturvårdsfonden.

Beskrivning av området

Reservatet utgörs av ett topografiskt markerat kust- och skärgårdslandskap som ger goda möjligheter till utblickar över Vättern. Utnäsets stränder bildas av klippor och isslipade hållar som skjuter ut i ett stort antal småuddar. Mellan dessa finns vikar med sand och grus, samt i de allra djupaste lera. Skogen utgörs här av hållmarkstallskog och i sänkorna av gammal granskog. På de yttre öarna är skogen 300-årig och på Stora Ilaholmen är skogen brandpåverkad i modern tid. Flera lerstråk är ängsartade på grund av tidigare bete.

Öarna utgörs av urberg och har mycket litet jordtäckte. Stränderna utgörs således av exponerade klippor och hållar. Vegetationen karakteriseras av hållmarkstallskog med ljung, lingon och renlavar på marken. I skrevor växer gran, rönn och asp. Gul fetknopp, ängsvädd och timjan växer i exponerade lägen och pors, grenrör och hultbräken i mer skyddade och skuggiga lägen.

På öarna häckar bl a fiskgjuse, trutar, fiskmåsar och skrak.

Reservatets benämning: Naturreservatet Utnäset

Kommun: Askersund

Församling: Hammars församling

Fastighet: Algrenamarken 1:15

Areal: 135 ha varav c:a 25 ha land.

Markägare: Naturvårdsfonden

Gräns: Området sträcker sig i Vättern ut till allmänt vatten, enligt 1 kap. 5 § JB inom angiven naturreservatsgräns, enligt till beslutet fogat utdrag ur fastighetskartan

Lägesbeskrivning: 200 m SO Igelbäcken 25 km S Askersund på Vätterns västra sida. X= 6508400 Y= 1436850.

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen

MOTIV FÖR BESLUTET

Utnäset utgör ett vildmarkspräglad kust- och skärgårdslandskap som genom sin markerade topografi ger möjligheter till vackra utblickar över Vättern och även i övrigt till fina naturupplevelser. Skogen uppvisar lång kontinuitet och är värdefull för arter som hotas av modernt skogsbruk med korta intervaller. Området utgör en representativ del av Tiveden.

För att uppnå målet att trygga den biologiska mångfalden i skogen är bevarandet av denna typ av områden angeläget och brådskande.

Naturvärdena i nu aktuellt område är sådana att de kräver ett omfattande skydd för att bevaras. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat eller nationalpark. Områdena har inte den storlek eller egenskaper i övrigt att bildandet av nationalpark ansetts motiverat, varför området bör avsättas som naturreservat.

Det är av stor betydelse att direkt mänsklig påverkan på reservatområdet minimeras, varför inskränkningar i allemansrätt och skogsbruk är nödvändiga.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni skriva till länsstyrelsen. Tala om i brevet vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange beslutets diarienummer. Tala också om vilken ändring i beslutet Ni vill ha.

Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas.

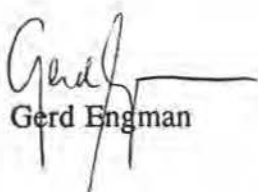
Om länsstyrelsen inte själv ändrar beslutet på det sätt Ni begärt sänder länsstyrelsen överklagandet vidare till regeringen (miljödepartementet).

Om Ni vill ha ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till länsstyrelsen, tel 019-19 30 00.

Detta beslut kan överklagas, se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Gerd Engman jämte ledamöterna Sören Gunnarsson, Raul Björk Sven-Ove Cederstrand, Mats Sjöström, Kitty Melin-Strandberg, Annica Eriksson, Göran Ståhlberg, Majny Jonsson, Erik Johansson, Lennart Eliasson, Leif Berglund, Lars-Axel Nordell, Sonja Cederlöf och Inger Högström-Westerling.

I ärendets slutliga handläggning deltog även naturvårdsdirektör Per Olov Föhr, länsassessor Magnus Enhörning samt Sture Marklund, föredragande.

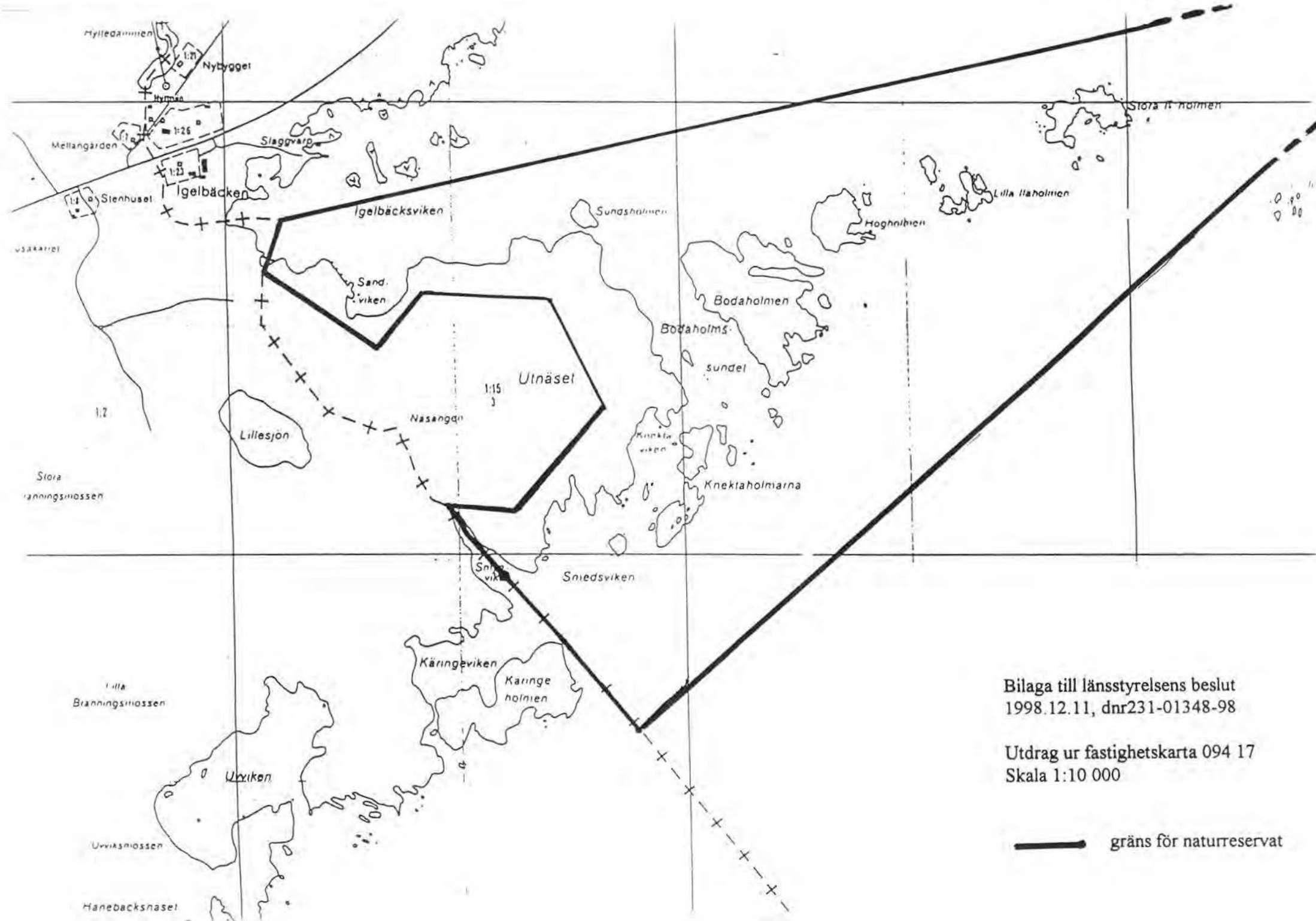

Gerd Engman

Sture Marklund

Sändlista har ej scannats

1998.07.10

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET UTNÄSET

Planen är upprättad inom länsstyrelsen i juli 1998

Skötselplanen omfattar:

Allmän beskrivning

1. Administrativ data
2. Grund för beslut samt föreskrifter
3. Översiktlig beskrivning av bef förhållanden

Plandel

1. Allmän målsättning
2. Disp och skötsel av mark och vatten
3. Anordningar för rekreation och friluftsliv
4. Tillsyn
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen
6. Karta i skala 1:10 000

ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Skyddsform	Naturresevat
Objektnummer	18 02 82
Beslutsdatum	1998-08-14
Kommun	Askersund
Registerområde	Hammar
Läge	200 m SO Igelbäcken 25 km S Askersund på Vätterns västra sida
Area	135 ha varav c:a 25 ha land
Markägare	Naturvårdsfonden
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen

2. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

2.1 Grunden för beslutet

Området utgörs av ett topografiskt markerat kust- och skärgårdslandskap som ger goda möjligheter till naturupplevelser, klippbad och till utblickar över Vättern. Skogsbestånden är i begränsad utsträckning påverkade av skogliga skötselåtgärder och uppvisar spår av en lång skoglig kontinuitet. Området är värdefullt för den flora och fauna som kräver lång skoglig kontinuitet och som starkt trängts tillbaka av det moderna skogsbruket.

Syftet med reservatbildningen är att för kännedomen om landets natur bevara en representativ del av Vätternlandskapet med stora värden för det rörliga friluftslivet och där skogen skall ges möjlighet att utvecklas fritt för att gynna den biologiska mångfalden. Syftet är också att klara en skötsel av området som bibehåller områdets karaktär och som samtidigt gör det tillgängligt för allmänheten.

2.2 Föreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden.
2. anordna upplag
3. anlägga väg, stig eller parkeringsplats annat än i enlighet med fastställd skötselplan

4. dra fram mark- eller luftledning
5. uppföra byggnad eller annan anläggning annat än i överensstämmelse med fastställd skötselplan
6. bedriva avverkning eller röjning av något slag, så eller plantera skogsplanter, samla ihop, föra bort eller bränna vindfällen eller andra döda träd eller träddelar, i annan utsträckning än vad som framgår av fastställd skötselplan.
7. bedriva jakt efter annat än älg och rådjur. Inga inskränkningar i jakten träder i kraft förrän den 1 juli år 2000.
8. uppföra jakttorn, utföra siktröjningar, bedriva utfodring av vilt eller transportera ut fällt vilt med motordrivna hjälpmedel. Förbuden under punkt 8 gäller från den 1 juli år 2000.

Föreskrifterna skall inte utgöra hinder för nyttjande och underhåll av skogsbilväg som i nordväst tangerar området.

Föreskrifter nedan under punkt C, gällande allmänheten, gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktats tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. göra åverkan på markytan
2. störa djurlivet
3. plocka blommor, lavar och vedlevande svampar eller på annat sätt genom plockning eller uppgrävning skada växtligheten
4. utföra ristningar i torrträd och bark eller att skada omkullfallna träd
5. göra upp eld annat än på plats anvisad i skötselplan
6. tälta
6. framföra motordrivet fordon eller att cykla
7. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning
8. anordna orienteringskontroller eller snitslade spår

Utan länsstyrelsens tillstånd skall det vidare vara förbjudet att insamla insekter eller andra ryggradslösa djur

D. Bestämmelser enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Syftet med skötseln av reservatet skall vara att låta vegetationen få utvecklas fritt mot urskogskaraktär. Risken för slitage och annan skada på naturen skall minskas genom åtgärder som vägleder besökare inom området.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa till beslutet fogad skötselplan, daterad 1998.07.10.
3. Utmärkning av reservatet skall ske i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar (SIS 03 1522).
4. Naturvårdsförvaltare är länsstyrelsen.
5. Vid den praktiska förvaltningen av området skall samråd ske med länsstyrelsen i frågor som inte regleras i skötselplanen eller annars är av rutinkaraktär.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Reservatet utgörs av ett topografiskt markerat kust- och skärgårdslandskap som ger goda möjligheter till utblickar över Vättern. Utnäsets stränder bildas av klippor och isslipade hållar som skjuter ut i ett stort antal småuddar. Mellan dessa finns vikar med sand och grus, samt i de allra djupaste lera. Skogen utgörs här av hållmarkstallskog och i sänkorna av gammal granskog. På de yttre öarna är skogen 300-årig och på Stora Ilaholmen är skogen brandpåverkad i modern tid. Flera lerstråk är ängsartade på grund av tidigare bete.

Öarna utgörs av urberg och har mycket litet jordtäckte. Stränderna utgörs således av exponerade klippor och hållar. Vegetationen karakteriseras av hållmarkstallskog med ljung, lingon och renlav på marken. I skrevor växer gran, rönn och asp. Gul fetknopp, ängsvädd och timjan växer i exponerade lägen och pors, grenrör och hultbräken i mer skyddade och skuggiga lägen.

På öarna häckar fiskgjuse, trutar, fiskmåsar och skrak.

Längs stränderna är bitvis aktiviteten från bävern mycket stor och har medfört att det ligger rikligt med asp- och övriga lövlågor i strandnära områden. Den rika tillgången på död aspved har gynnat den naturskogens insektsfauna.

3.2 Tillgänglighet

Området ligger strax söder Igelbäcken c:a 25 km S om Askersund längs väg 49.

PLANDEL

1. ALLMÄN MÅLSÄTTNING

Vegetationen inom området skall tillåtas utvecklas fritt mot naturstadier. Skötseln skall inskränkas till att hålla genomgående stigar fria från vindfällan och inträngande vegetation.

2. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

2.1 Allmän målsättning för mark och vegetationsvård

Målsättningen med områdets skötsel är att begränsa slitage och andra skador på naturen genom att underhålla ett system med stigar och rastplats i området. Området skall i övrigt ges fri utveckling.

2.2 Hävd av området

Området skall tillåtas utvecklas fritt mot naturstadier. Stigar röjes vid behov. Vindfällan skall lämnas i området men får kapas eller flyttas i den utsträckning som behövs för att hålla stigarna framkomliga.

2.3 Jakt

Jakt är i princip förbjuden inom reservatet men jakt på älg och rådjur förutsättes kunna fortgå som tidigare då inga av de skyddsmotiv som finns påverkas av beskattning av detta vilt. Inga inskränkningar i jakten skall ske före den 1 juli år 2000. Anläggande av jakttorn, rövning av siktgator, utfodring av vilt samt utforsling av fällt vilt med motordrivet hjälpmedel får inte heller ske efter ovan nämnda datum

2.4 Fiske

I Vättern finns allmänt vatten med fritt fiske och närmast stranden enskilt vattenområde. Fritt handredskapsfiske gäller dock ända in till stranden. Så också inom naturreservatet. Kräffisket ingår inte i det fria fisket utan tillhör markägaren till det enskilda vattenområdet.

3. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Området ligger strax söder Igelbäcken c:a 25 km S om Askersund längs väg 49.

Upplysningstavlor och reservatmarkeringar skall finnas enligt markering på skötselplanens karta.

P-plats , markerad stigslinga med spänger och rastplats skall upprättas i området med lokalisering enligt skötselplanens karta. Delar av stigarna samt P-platsen ligger utanför reservatet och på AssiDomäns respektive Fastighetsverkets mark och disponeras genom överenskommelse med markägaren.

4. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för tillsynen av reservatet.

5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Istandsättning av P-plats, rastplats, stigar och spänger c:a 20 000 kr.

Utmärkning med gränsmarkeringar och informationsskyltar c:a 10 000 kr.

Årlig tillsyn c:a 5000 kr.

